

SESIWN GYMRAEG 6: DYMUNIADAU AR GYFER Y DYFODOL

Ystod oedran: 11-16 oed

<p>Amlinelliad Bydd y dysgwyr yn ystyried eu dymuniadau hirdymor ar gyfer eu hunain a'u teuluoedd. Yna, yn eu tro, byddant yn chwarae rôl ac yn dychmygu beth fyddai dymuniadau'r bobl ifanc o gymunedau Young Lives sy'n rhan o'r prosiect. Yn olaf, byddant yn gwyllo fideo byr ac yn ystyried dymuniadau rhai o'r bobl ifanc o gymunedau Young Lives ym Mheriw, ac yn trafod unrhyw bethau sy'n debyg a'n wahanol rhwng y dymuniadau hyn a'u dymuniadau eu hunain.</p>	
<p>Amcanion dysgu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chwarae rôl. • Trafod eu syniadau ag eraill yn y grŵp. • Dod i gasgliadau am syniadau a dymuniadau pobl eraill. • Datblygu empathi tuag at bobl eraill. 	<p>Deilliannau dysgu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd y dysgwyr yn chwarae rôl person ifanc o gymuned Young Lives, gan ddychmygu beth yw ei ddymuniadau. • Bydd y dysgwyr yn archwilio ac yn trafod dymuniadau pobl ifanc o gymunedau Young Lives ym Mheriw. • Bydd y dysgwyr yn myfyrio ar eu dymuniadau ar eu cyfer nhw a'u teuluoedd, eu cymuned a'u gwlad ac yn trafod y rhain gyda'r disgyblion eraill.
<p>Cwestiynau allweddol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pa ddymuniadau sydd gennych i chi a'ch teulu, i'ch cymuned ac i'ch gwlad? • Yn eich barn chi, pa ddymuniadau fyddai gan y bobl ifanc hyn yn y cymunedau Young Lives hyn? Pam yr ydych yn meddwl hyn? • Pa debygrwydd a gwahaniaethau sydd rhwng dymuniadau'r bobl ifanc hyn o Beriw a'ch dymuniadau eich hun? 	<p>Adnoddau</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Sioe sleidiau Cymraeg B</i> (sleidiau 14 ac 15) • Tafenni adnoddau: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Croeso i'm bywyd: Netsa a Hadush (Ethiopia); Sarada a Salman (India); Elmer ac Eva (Periw); Phuoc a H'Mai (Fiet-nam)</i> ○ <i>Dymuniadau ar gyfer y dyfodol – Periw</i> • Taflen Gweithgaredd: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Fy nymuniadau ar gyfer y dyfodol ...</i> • Fideos: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Lleisiau o Beriw a Lleisiau o Ethiopia</i>

Noder:

- *Awgrymiadau yn unig yw'r gweithgareddau a'r adnoddau hyn i gefnogi eich dulliau addysgu yn hytrach na'u harwain.* Gall fod angen mewnbwn addysgu ychwanegol i ddatblygu gwybodaeth, sgiliau a dealltwriaeth y dysgwyr o rai o'r cysyniadau hyn.
- Mae proffiliau'r bobl ifanc sy'n ymddangos yn yr adnoddau hyn yn seiliedig ar gyfweiliadau trylwyr a gynhaliwyd â nhw yn 2007, pan oeddent yn 12 i 16 blwydd oed. Dewiswyd y grŵp oedran hwn fel bod y bobl ifanc tua'r un oed â'r dysgwyr yn y DU. *Er bod rhai newidiadau sylweddol wedi digwydd o fewn cymunedau a bywydau'r bobl ifanc sydd dan sylw ers 2007 bydd rhai pobl ifanc o fewn y cymunedau hyn heddiw sydd â bywydau a straeon tebyg.*

Gweithgaredd 6.1 (20 mun)

Ein dymuniadau ar gyfer y dyfodol

- Gofynnwch i'r dysgwyr feddwl am eu bywydau yn y dyfodol. Pa ddymuniadau sydd ganddynt drostynt eu hunain a'u teulu, i'w cymuned ac i'w gwlad? Anogwch y dysgwyr i ystyried dymuniadau hirdymor, pwysig a fyddai'n gwneud realiti bywyd yn well mewn rhyw ffordd.
- Gofynnwch i'r dysgwyr lenwi'r daflen *Fy nymuniadau ar gyfer y dyfodol ...*, gan ysgrifennu eu dymuniadau drostynt eu hunain a'u teuluoedd, eu cymuned a'u gwlad yn y cylchoedd cydganol priodol. Nodwch fod y templed hwn hefyd yn cael ei ddangos ar sleid 15.
- Rhowch amser i'r dysgwyr rannu eu syniadau am eu dymuniadau â dysgwyr eraill yn y dosbarth. Gallai hyn ddigwydd drwy sgwrsio mewn grwpiau bach neu drwy arddangos dymuniadau dysgwyr o amgylch yr ystafell ddosbarth a gofyn i ddysgwyr gylchdroi a darllen dymuniadau disgyblion eraill.

Gweithgaredd 6.2 (45 mun)

Dymuniadau bywydau ifanc ar gyfer y dyfodol

- Gofynnwch i'r dysgwyr feddwl am yr wyth person ifanc dan sylw o gymunedau Young Lives a gyflwynwyd iddynt yn sesiynau Cymraeg 1, 2 a 3. Yn eu barn hwy, beth yw dymuniadau'r bobl ifanc hyn? Trafodwch syniadau'r dysgwyr fel dosbarth cyfan.
- Trefnwch y dysgwyr yn barau. Dosbarthwch gopïau o *Croeso i fy mywyd* fel bod gan bob dysgwr yn y pâr broffil ar gyfer person ifanc gwahanol. Dylai'r dysgwyr gymryd eu tro i fod yn gyfwelydd neu'r person ifanc yn eu proffil. Dylai'r cyfwelydd ofyn cwestiynau i'w bartner am eu dymuniadau (iddyn nhw eu hunain, eu cymuned a'u gwlad). Yna dylai eu partner ateb yn ei rôl, gan ddefnyddio'r dystiolaeth yn y proffil (ac unrhyw wybodaeth arall berthnasol a ddysgwyd mewn sesiynau Cymraeg, mathemateg neu ddaearyddiaeth eraill) i ddod i gasgliadau am ddymuniadau'r person ifanc hwn.
- Gwahoddwch y parau i gynnal eu sgwrsiau o flaen gweddill y dosbarth. Trafodwch eu syniadau:
  - *Pam yr oeddech yn meddwl y byddai gan eich person ifanc y dymuniadau hyn?*
  - *A ydych yn meddwl y gallai fod gwahaniaethau rhwng dymuniadau pobl ifanc sy'n byw mewn ardaloedd dinesig a gwledig? Os felly, beth, a pham yr ydych yn meddwl hyn? Bydd y dysgwyr yn archwilio anghydraddoldebau gwledig a dinesig yn sesiwn Cymraeg 3, sesiynau Daearyddiaeth 4 a 5 a sesiynau Mathemateg 3 a 4. Er enghraifft, mae p'un a ydynt yn byw mewn ardal wledig neu ddinesig yn effeithio ar ddefnydd dyddiol pobl ifanc o amser a mynediad at wasanaethau fel gofal iechyd ac addysg.*

- *A fu i berfformiadau unrhyw barau ddangos gwahaniaethau rhwng dymuniadau bechgyn a merched? Beth yw'r rheswm dros hyn yn eich barn chi? Bydd y dysgwyr yn archwilio anghydraddoldebau rhwng y rhywiau, megis mewn addysg a defnydd dyddiol o amser, yn sesiwn Cymraeg 3, sesiwn Daearyddiaeth 4 a sesiynau Mathemateg 3 a 4. Yn sesiwn Cymraeg 5, bydd y dysgwyr yn ystyried anghydraddoldebau rhwng y rhywiau yn fanylach ac yn trafod y cynnig bod bywyd yn fwy anodd i ferched sy'n byw mewn tlodi nag i fechgyn.*
- Eglurwch fod y dysgwyr yn mynd i weld clip fideo o bobl ifanc o gymunedau Young Lives ym Mheriw yn siarad am eu dymuniadau. Darperir fersiynau ysgrifenedig o rai o'r dymuniadau hyn yn *Dymuniadau ar gyfer y dyfodol – Periw*.
- Dangoswch y clip fideo: *Lleisiau o Beriw*
- Trafodwch ymatebion y dysgwyr:
  - *Beth sy'n debyg a beth sy'n wahanol rhwng y dymuniadau hyn a'ch dymuniadau eich hun? Allwch chi esbonio hyn?*
  - *Beth sy'n debyg a beth sy'n wahanol rhwng y dymuniadau hyn a'r dymuniadau a archwiliwyd gennych wrth chwarae rôl?*
  - *A ydych yn meddwl y bydd gan bob person ifanc ym Mheriw ddymuniadau tebyg? Pam, neu pam ddim?*

Syniadau Pellach

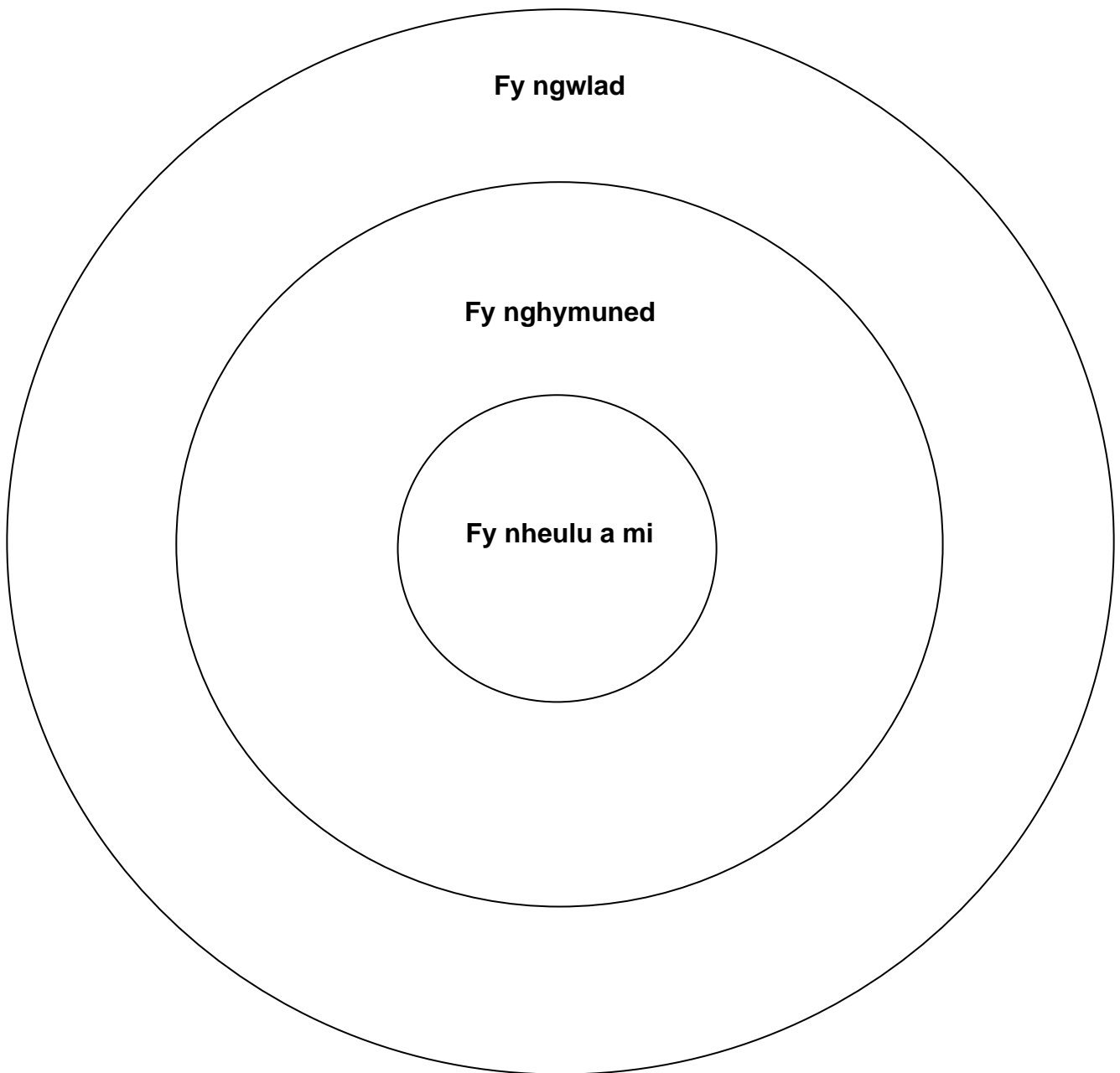
- Gofynnwch i'r dysgwyr wneud rhywfaint o ysgrifennu creadigol i ymhelaethu ar y dymuniadau a archwiliwyd ganddynt yn y gwaith chwarae rôl yng *Ngweithgaredd 6.2*. Gallai'r dysgwyr ysgrifennu cofnod dyddiadur un o'r bobl ifanc dan sylw, gan ysgrifennu am eu bywyd a'u dymuniadau ar gyfer y dyfodol.
- Gofynnwch i'r dysgwyr wneud dyddiaduron fideo gan recordio eu hunain yn siarad am eu dymuniadau ar gyfer eu hunain, eu cymuned a'u gwlad.
- Gofynnwch i'r dysgwyr feddwl yn benodol am eu dymuniadau ar gyfer eu hysgol a'u haddysg:
  - Gofynnwch i'r dysgwyr feddwl yn gyntaf pa ddymuniadau sydd ganddynt ar gyfer eu hysgol a'u haddysg, megis sut y byddai modd gwella eu hysgol.
- Dangoswch y clip fideo: *Lleisiau o Ethiopia* o 0 munud 24 eiliad i 2 funud 14 eiliad
  - Yn y clip fideo hwn, mae pedwar person ifanc o gymunedau Young Lives yn Ethiopia yn siarad am eu hysgolion a beth fyddai'n eu gwneud yn well.
  - Trafod ymatebion dysgwyr. *Beth sy'n debyg a beth sy'n wahanol rhwng dymuniadau'r bobl ifanc hyn a dymuniadau'r dysgwyr eu hunain? Allwch chi eu hesbonio?*

Telerau defnyddio

Hawlfraint © Oxfam GB/Young Lives

Gallwch ddefnyddio'r lluniau a'r wybodaeth gysylltiedig i ddibenion addysgol yn eich sefydliad addysgol. Bob tro y byddwch yn eu defnyddio, rhaid i chi gydnabod y ffotograffydd sy'n cael ei enwi ar gyfer y ddelwedd honno, ynghyd ag Oxfam a Young Lives. Ni chewch ddefnyddio'r delweddau na'r wybodaeth gysylltiedig i ddibenion masnachol, nac y tu allan i'ch sefydliad addysgol. Mae pob gwybodaeth sy'n gysylltiedig â'r delweddau hyn yn berthnasol i'r dyddiad a'r adeg y cafodd y gwaith prosiect hwnnw ei gyflawni.

Fy nymuniadau ar gyfer y dyfodol

Croeso i'm bywyd

Netsa – ardal ddinesig yn Ethiopia

Fy enw i ydy Netsa (*Ne-as-sa*) ac rydw i'n 12 oed. Rydw i'n byw gyda fy mam faeth mewn ardal dlawd iawn o fewn dinas Addis Ababa, prifddinas Ethiopia. Rydw i'n unig blentyn.

Cydnabyddiaeth y llun: © Young Lives/
Antonio Fiorente

Yr wyf ym Mlwyddyn 5 yn un o ysgolion y llywodraeth. Dechreuais yn yr ysgol feithrin pan oeddwn yn bedair oed. Arhosais yno am dair blynedd ac yna fe wnes i gwblhau Blwyddyn 1 a 2 mewn ysgol gynradd breifat. Ar ôl hynny, symudais i un o ysgolion y llywodraeth. Roedd yn rhaid i mi roi'r gorau i'r ysgol breifat oherwydd bod y ffioedd wedi codi ac ni allai fy mam eu ffordio mwyach.

Os ydych yn fyfyrwr newydd yn ysgol y llywodraeth, rydych yn cael eich gorfodi i ddechrau eto o flwyddyn 1 oni bai fod gennych bapur rhyddhau o'ch ysgol arall. Nid oedd gennyf y papur hwn. Pe na bawn wedi gorfod dechrau o flwyddyn 1 eto, byddwn ym mlwyddyn 7 'nawr.

Rydw i'n hoffi fy ysgol. Mae llyfrgell yno ac maen nhw wedi rhoi llyfrau newydd i ni. Rydw i'n astudio Saesneg, Amharic, Mathemateg, Gwyddoniaeth a Daeryddiaeth.

Rydw i'n cyrraedd adref o'r ysgol am 4.30pm ac yna'n helpu gartref tan 6.00pm. Rydw i'm helpu fy mam drwy olchi'r llestri, coginio, glanhau'r tŷ a gwneud y gwelyau. Mae fy mam faeth yn pobi *injera* i'w werthu yn y gymdogaeth.

Ar ddydd Sul rydw i'n mynd i'r eglwys yn y bore. Ar ôl hynny rydw i'n bwyta fy mrecwast ac yn cael bath. Yna, rydw i'n golchi fy ngwisg ysgol ac yn gwneud tasgau o amgylch y cartref. Rydw i'n chwarae rhwng 5.00pm a 6.00pm ac rydw i'n astudio gyda'r nos cyn mynd i'r gwely.

Mae fy mam faeth yn gofalu amdanaf. Mae hi'n fy nysgu sut i wneud pethau ac yn prynu esgidiau, dillad a deunyddiau addysgol i mi. Credaf y dylai rhieni gefnogi eu plant nes iddynt orffen eu haddysg, cael swydd a dechrau byw'n annibynnol. Byddaf yn cefnogi fy mam faeth ar ôl i mi gwblhau fy addysg.

Rydw i'n credu y byddaf yn cael bywyd gwell na'm mam oherwydd os byddaf yn gorffen fy addysg ac yn cael swydd byddaf yn byw bywyd gwell. Astudiodd fy mam hyd at flwyddyn 7. Rwyf am orffen ar ddiwedd blwyddyn 12 a mynd i'r brifysgol. Hoffwn fod yn feddyg yn y dyfodol.

Gair allweddol

Math o fara fflat yw *Injera*.

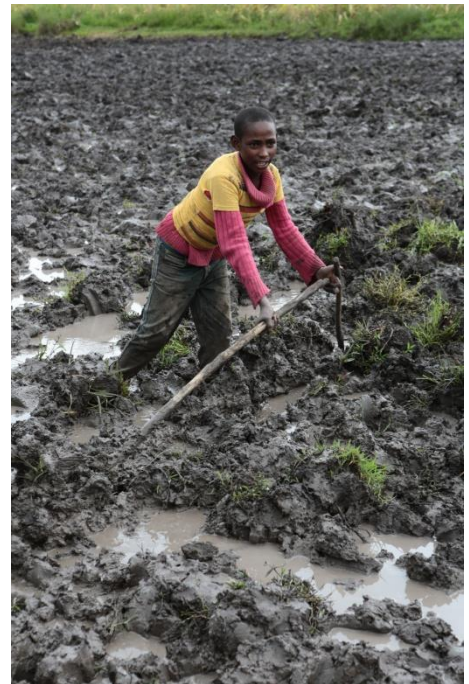
Croeso i'm bywyd

Hadush – ardal wledig yn Ethiopia

Fy enw i yw Hadush (Haa-doo-sh) ac rydw i'n 13 oed. Rydw i'n byw gyda fy nhad, llysfam a brodyr a chwiorydd hŷn. Rydym yn byw mewn pentref mewn ardal wledig mewn rhan ogleddol o Ethiopia o'r enw Tigray. Bu farw fy mam pan oeddwn yn fach a phriododd fy nhad eto chwe blynedd yn ôl.

Dydw i ddim yn mynd i'r ysgol ond mae fy chwiorydd yn gwneud hynny. Rydw i'n gofalu am y gwartheg yn lle hynny. O bryd i'w gilydd rydw i'n mynd i ysgol draddodiadol yn nhŷ athro sy'n offeiriad. Rydw i'n hoffi'r ysgol hon. Rydw i'n bwriadu dechrau mynd i'r ysgol yn rheolaidd y flwyddyn nesaf.

Mae ein cartref mewn clos. Y tu mewn mae tri adeilad – yr *hidmo*, *seqela* a'r *adarash*. Mae'r *hidmo* (sy'n golygu 'cartref') yn ystafell fach wedi'i gwneud o garreg. Mae'r llawr wedi'i wneud o bridd, ac mae ei waliau'n arw. Lloc gwartheg yw'r *seqela*. Ystafell gysgu yw'r *adarash* gyda matres draddodiadol ar wely wedi'i wneud o fwd. Mae gennym lamp a radio ond dim byrddau na chadeiriau. Nid oes gennym drydan ond mae cynlluniau ar y gweill i osod cyflenwad trydan yn ein cymuned yn y dyfodol.

Cydnabyddiaeth y llun: © Young Lives/
Antonio Fiorente

Rydw i'n gweithio i gefnogi fy nheulu. Rydw i'n hoffi fy ngwaith ac yn falch o'i wneud. Rydw i'n gweithio tua deng awr y dydd, rhwng 8.00am a 6.00pm. Rydw i hefyd yn helpu fy llysfam i gasglu coed tân a nôl dŵr.

Rydw i'n hapus ar hyn o bryd oherwydd bod fy mrawd hŷn wedi dychwelyd adref o'r fyddin. Cyrhaeddodd yn ôl o faes y gad yn fyw ac nid oedd y rhyfel wedi effeithio arno. Roeddwn i'n hapus iawn am hynny! Daeth fy mrawd â'r holl bethau y gofynnais iddo, fel pâr o esgidiau, siwt a rhai sandalau. Mae gan bobl sy'n byw'n dda yr holl bethau hyn – esgidiau, trowsus, siacedi a chig fel cig oen a chyw iâr.

Ein gwyliau pwysicaf yw'r Pasg, y Flwyddyn Newydd a'r Ystwyll. Rydym yn dathlu drwy fwyta cyw iâr neu gig oen a phrynu dillad newydd.

Gallaf wneud popeth – nid oes dim yn amhosibl i mi.

Croeso i'm bywyd

Sarada - ardal wledig yn India

Fy enw i yw Sarada (*Saa-ru-daa*) ac rydw i'n 12 oed. Yr wyf yn byw mewn pentref gwledig yn ne talaith Telangana yn India. Rydw i'n byw gyda fy mam, chwaer a brawd. Cefais fy ngeni'n anabl. Gallaf gerdded pellteroedd byr ond yr wyf yn ei chael yn anodd sefyll am unrhyw gyfnod o amser.

Yr wyf ym mlwyddyn olaf yr ysgol gynradd uchaf. Rydw i'n credu bod addysg yn bwysig iawn. Yn yr ysgol, rydw i'n cymryd rhan mewn nifer o weithgareddau allgyrsiol ac rydw i wedi ennill rhai gwobrau. Ni chafodd fy mam addysg ac mae'n credu ei bod yn bwysig iawn bod fy mrawd a minnau'n mynd i'r ysgol. Rydw i wedi dysgu llawer o bethau gan fy mam, fel sut i goginio reis. Y tro cyntaf i mi geisio coginio reis, llosgais fy mysedd ond 'nawr rwy'n gwybod sut i'w wneud.

Cydnabyddiaeth y llun: © Young Lives/Sarika Gulati

Rydw i'n caru fy nheulu, er fy mod yn dadlau gyda fy mrawd weithiau. Mae fy nhad wedi ailbriodi ac mae'n byw gyda'm llysfam a'm llysfrawd a'm llyschwioridd yn Mumbai. Maen nhw'n dod i ymweld â ni unwaith y flwyddyn.

Does gen i ddim llawer o ffrindiau yn yr ysgol. Fy ffrind gorau oedd merch hŷn o'r enw Sabeena, ond priododd yn 15 oed. Dydw i ddim yn ei gweld hi lawer mwyach ac rydw i'n ei cholli hi. Dydw i ddim yn credu y dylai menywod ifanc briodi'n rhy gynnar. Mae llawer o ferched yn fy mhentref yn briod yn 14 neu'n 15 oed. Rydw i'n credu y dylen nhw aros nes eu bod yn 20 oed. Roedd fy llyschwaer yn Mumbai yn briod yn 12 oed ac erbyn hyn mae ganddi dri o blant.

Roeddwn i'n arfer chwarae y tu allan ond nid yw fy mam yn gadael i mi wneud hyn erbyn nawr ac mae'n rhaid i mi aros i mewn a gwneud tasgau yn y tŷ. Roeddwn i'n teimlo'n drist na allwn chwarae mwyach, ond yna cytunais er lles fy mam. Dyma'r sefyllfa yn y rhan fwyaf o gartrefi yma. Unwaith y bydd merched yn cyrraedd y glasoed, nid ydynt bellach yn cael chwarae y tu allan.

Yn y dyfodol hoffwn astudio a mynd i'r ysgol uwchradd. Fodd bynnag, mae'r ysgol uwchradd wyth cilomedr i ffwrdd ac mae'n rhaid i chi fynd ar fws. Mae teithio ar y bws yn gwneud i mi deimlo'n benysgafn ac yn sâl. Mae llawer o ferched yn ein pentref yn rhoi'r gorau iddi erbyn yr ysgol uwchradd gan nad yw eu rhieni am iddynt deithio ar drafnidiaeth gyhoeddus ar eu pennau eu hunain gan eu bod yn ofni o ran eu diogelwch.

Hoffwn fod yn farnwr er mwyn i mi allu gwella cymdeithas ac atal pobl rhag gwneud pethau anghywir a niweidio eraill. Neu hoffwn fod yn fenyw fusnes a dechrau canolfan deilwrio fach neu agor siop i werthu nwyddau yr wyf wedi'u gwnïo. Un diwrnod, hoffwn fod yn berchen ar fy nhŷ fy hun ac efallai priodi.

Croeso i'm bywyd

Salman – ardal ddinesig yn India

Fy enw i yw Salman (*Sull-maan*) ac rydw i'n 12 oed. Yr wyf yn byw mewn cymdogaeth dlawd yn ninas Hyderabad, prifddinas talaith Telangana yn India. Rydw i'n dod o deulu Mwslimaidd. Rydw i'n byw gyda fy mam a dau frawd a chwaer iau a dau hŷn. Bu farw fy nhad o drawiad ar y galon pan oeddwn yn chwe blwydd oed. Rydym yn byw yn agos at ganol y ddinas. Rydw i'n hoffi lle rydyn ni'n byw. Mae'r bobl eraill yn ein cymuned yn bobl garedig. Gallwch ymddiried ynddynt.

Rhoddais y gorau i'r ysgol ac rwyf bellach yn gweithio fel cynorthwydd gwerthu mewn siop esgidiau. Mae fy mam yn gweithio fel gwas, yn gofalu am dŷ person cyfoethog. Mae fy mam yn dweud na all fforddio ein hanfon i'r ysgol. Mae bywyd yn galed iawn iddi heb fy nhad. Rydw i'n colli fy nhad hefyd. Rydw i'n cadw llun ohono gyda mi.

Rydw i'n ennill 30 rwpî (tua 30c) y dydd, ac rydw i'n rhoi'r rhan fwyaf i'm mam. Rydw i'n cadw pum rwpî fel fy arian gwario i mi fy hun. Weithiau mae'r cwsmeriaid yn rhoi tips i mi gan fy mod yn dlawd. Mae fy mam yn rhoi pecyn cinio i mi ar gyfer gwaith bob dydd. Mae fy ffrindiau'n gweithio hefyd, un fel masnachwr stryd ac un mewn siop ddillad.

Mae tri bachgen arall yn gweithio yn y siop esgidiau. Mae'r un iau yn gweithio yn y prynhawn ac yn astudio yn y bore. Rydw i'n hoffi perchennog y siop lle rydw i'n gweithio oherwydd ei fod yn gofalu am y bechgyn eraill a fi. Mae ganddo hefyd synnwyr digrifwch da ac mae'n dweud jôcs.

Bob dydd rydw i'n treulio deg awr yn cysgu fel arfer, wyth awr yn gweithio a chwe awr yn chwarae. Pan oeddwn i'n iau roedden ni'n arfer chwarae yn y mwd. Roedden ni'n arfer bwyta mwd ac roedd rhai plant yn rhoi mwd ar eu pennau! Roeddem hefyd yn arfer chwarae marblis. Ond nawr dim ond pan fydda i'n dod adref o'r gwaith y gallaf chwarae. Rydw i hefyd yn gwyllo'r teledu. Rydw i'n hoffi rhaglenni comedi fel *Mr Bean*.

Credaf fod yn rhaid imi weithio'n galed i ennill arian a chael iechyd da. Nid oes gennyf ddewis ond parhau i weithio.

Dydw i ddim yn siŵr beth fyddwn i eisiau ei wneud yn y dyfodol. Efallai un diwrnod y byddaf yn dechrau fy siop fy hun. Neu efallai y byddaf yn mynd yn ôl i'r ysgol.

Cydnabyddiaeth y llun: © Young Lives/
Farhatullah Beig

Croeso i'm bywyd

Elmer – ardal ddinesig ym Mheriw

Fy enw i yw Elmer (*El-mer*) ac rydw i'n 12 oed. Rydw i'n byw gyda fy chwaer hŷn Eva yn Lima. Lima yw prifddinas Periw. Des i'r ddinas o'm pentref yn gynharach eleni er mwyn i mi allu dechrau yn yr ysgol uwchradd. Rydw i'n colli fy nheulu ond rydw i'n gwybod y byddaf yn mynd adref un diwrnod.

Mae fy chwaer Eva yn 25 oed ac mae ganddi ddau o blant bach. Mae ei gŵr yn saer coed. Symudais i'r ddinas hefyd i helpu i ofalu am blant Eva. Rydw i'n gofalu amdanynt yn y prynhawniau ac ar ddydd Sadwrn pan fydd hi'n gweithio mewn bwyty. Mae fy neiant yn dair a chwech oed. Weithiau maen nhw'n ddrwg. Dydyn nhw ddim yn gwneud yr hyn rydym yn gofyn iddyn nhw ei wneud ac maen nhw'n chwarae gyda'r stereo.

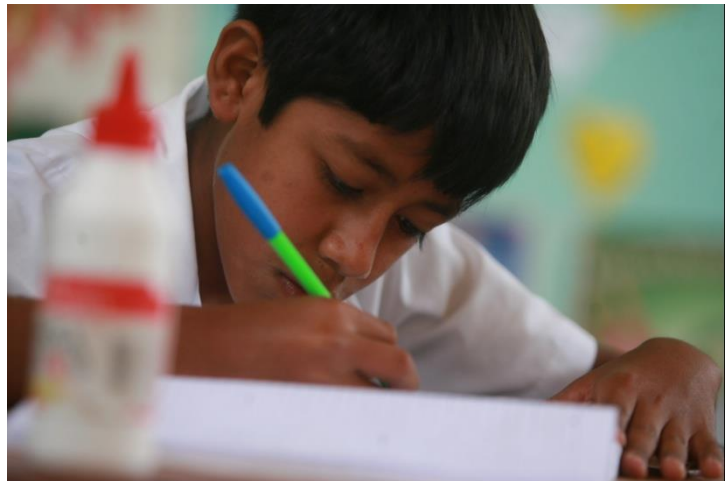
Rydym yn byw wrth ymyl ffordd brysur mewn rhan boblog o'r ddinas. Mae'n agos at fy ysgol. Mae ein fflatiau ar yr ail lawr uwchben siop trwsio ceir. Mae'r ystafell fyw a'r gegin yn fawr ac mae gennym offer trydanol: teledu, peiriant chwarae DVDs, stereo, oergell a phopty.

Roedd symud i Lima yn golygu newid mawr yn fy mywyd. Symudais o'r ysgol gynradd yn fy mhentref i ysgol uwchradd fawr yn y ddinas. Rydw i'n hoffi'r iard chwarae yn fy ysgol newydd er yr hoffwn petai'n lanach. Rydw i'n credu bod yr ysgol uwchradd yn fwy anodd na'r ysgol gynradd oherwydd bod mwy o waith cartref ac mae mwy o athrawon.

Gartref yn fy mhentref, roeddwn yn helpu fy rhieni ar ein fferm. Roeddwn i'n gofalu am yr anifeiliaid, yn gweithio'r tir ac yn casglu coffi. Roeddwn weithiau'n derbyn ychydig o arian am wneud hyn. Arferwn dreulio llawer o amser yn chwarae gyda fy chwaer fach ac yn gofalu am fy mrawd ieuengaf.

Yn Lima, rydw i'n hoffi mynd allan a chwarae yn y parc. Dydw i ddim yn hoffi'r holl geir a sŵn. Mae fy mhentref yn fwy dymunol oherwydd bod mwy o goed.

Rydw i am gwblhau'r ysgol uwchradd, mynd i'r brifysgol a dod yn feddyg. Hoffwn gael gwraig a phlant ond nid nes fy mod yn 25 oed o leiaf. Yn y dyfodol hoffwn deithio ac ymweld â lleoedd eraill.

Cydnabyddiaeth y llun: © Young Lives/Sebastian Castañeda Vita

Croeso i'm bywyd

Eva – ardal wledig ym Mheriw

Fy enw i yw Eva (Aa-va) ac rydw i'n 14 oed. Rydw i'n byw gyda fy mam a'm tad mewn pentref gwledig bach yn ucheldiroedd deheuol yr Andes ym Mheriw. Rydw i'n mynd i ysgol mewn dinas gyfagos – mae'n cymryd 45 munud i mi gyrraedd yno. Hoffwn fyw yn y ddinas un diwrnod.

Aeth fy nhad yn sâl y llynedd. Cafodd anaf i'w gefn ac ni all weithio mwyach. Ers hynny rwyf wedi gorfod gweithio ar y fferm ar benwythnosau ac yn ystod gwyliau'r ysgol. Mae angen i mi weithio i allu fforddio dillad a'r tocyn dwyffordd ar gyfer y bus ysgol. Rydw i'n hoffi gweithio ond dydw i ddim yn ei hoffi gweithio'n hwyr.

Mae pawb yn fy nheulu yn darllen ac yn ysgrifennu ond ychydig iawn o lyfrau sydd gennym gartref. Roeddwn i'n hoffi'r ysgol gynradd yn fwy nag ysgol uwchradd oherwydd bod llai o waith ac roedd gen i fwy o ffrindiau.

Yn y boreau yn ystod yr wythnos, rydw i'n coginio ac yn gwneud tasgau cyn yr ysgol. Mae'n rhaid i mi olchi dillad ein teulu. Rydw i'n hoffi gwneud hyn. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae fy mam wedi fy nysgu i goginio'n llawer gwell. Gyda'r nos, rydw i'n gwyllo'r teledu.

Maen nhw'n ein dysgu'n dda yn fy ysgol. Mae llyfrgell, gerddi a gweithdy. Rydyn ni'n tyfu llysiau yn yr ysgol ac rydw i'n chwarae pêl-foeli.

Does dim digon o ystafelloedd dosbarth yn yr ysgol ond maen nhw'n adeiladu rhai newydd. Mae gan rai ystafelloedd dosbarth ddwy adran astudio lle mae rhai myfyrwyr yn mynd yn y boreau ac mae rhai yn mynd yn y prynhawniau. Rydw i'n astudio yn y prynhawniau ar hyn o bryd ond byddai'n well gennyf astudio yn y boreau.

Cydnabyddiaeth y llun: © Young Lives/Mariluz Aparicio

Rydw i am ddysgu a chwblhau'r ysgol. Rydw i'n credu y bydd yr ysgol yn ddefnyddiol ar gyfer fy nyfodol. Fy mreuddwyd yw mynd i'r brifysgol i astudio nyrsio.

Croeso i'm bywyd

Phuoc – ardal ddinesig yn Fiet-nam

Fy enw i yw Phuoc (*F-ooo-c*) ac rydw i'n 16 oed. Rydw i'n byw gyda fy nheulu yn ninas Da Nang. Rydw i ym Mlwyddyn 11. Fy ysgol i yw un o'r ysgolion mwyaf yn y ddinas. Rydw i'n falch iawn o fynd yno. Roedd yn rhaid i fi sefyll arholiad mynediad a bu'n rhaid i mi astudio'n galed i'w basio.

Mae'n cymryd 20 munud i mi feicio i'r ysgol bob dydd. Mae gen i chwaer hŷn sydd yn ei blwyddyn olaf o astudio pensaernïaeth. Rydw i'n ceisio astudio cymaint ag y gallaf. Rydw i'n arbenigo mewn Saesneg, llenyddiaeth a mathemateg. Rydw i hefyd yn cymryd rhan mewn rhai gweithgareddau allgyrsiol fel karate, ac rydw i'n mynd i'r Sgowtiaid ar ddydd Sul.

Yn fy amser rhydd, rydw i'n helpu fy rhieni i ofalu am eu siop. Rydw i hefyd yn helpu fy mam i lanhau'r llawr ac weithiau i goginio. Yn y Sgowtiaid dysgais sut i goginio, mynd i'r farchnad a dod o hyd i bren. Weithiau rydw i'n mynd ar dripiâu a chael picnic gyda fy nosbarth. Yn ogystal ag astudio, rydw i hefyd yn hoffi darllen llyfrau a gwranddo ar gerddoriaeth. Weithiau rydw i'n gwyllo'r teledu neu'n darllen papurau newydd. Rydw i'n hoffi ffilmiau arswyd a ffilmiau ymladd. Pan fydda i'n gwyllo'r teledu, byddaf fel arfer yn gwyllo'r Sianel Wyddoniaeth er fy mod hefyd yn gwyllo cartwnau o bryd i'w gilydd am hwyl.

Weithiau rydw i'n mynd yn ôl i ymweld â thref enedigol fy mam yng nghefn gwlad. Rydw i'n hoffi cefn gwlad. Mae bywyd yn hamddenol yno ac yn fwy cyfforddus. Ond rydw i'n credu bod yn well gen i'r ddinas. Mae'n haws gweithio yn y ddinas ac mae ansawdd bywyd yn uwch.

Rydw i am raddio o'r ysgol uwchradd a chael fy nerbyn i brifysgol. Fy mreuddwyd yw cael gradd Meistr yn y dyfodol neu efallai hyd yn oed PhD. Hoffwn weithio yn y diwydiant twristiaeth neu mewn cysylltiadau tramor. Rydw i am ymdrechu'n galed ac astudio dramor, efallai yn y DU neu Awstralia. Hyd yn oed os byddaf yn mynd i ffwrdd i astudio, hoffwn ddychwelyd i Da Nang un diwrnod.

Cydnabyddiaeth y llun: © Young Lives/Pham Viet Anh

Croeso i'm bywyd

H'Mai – ardal wledig yn Fiet-nam

Fy enw i yw H'Mai (*H-My*) ac rydw i'n 13 oed. Rydw i'n byw gyda'm teulu mewn ardal wledig dlawd yn nhalaith Phu Yen yn Fiet-nam. Fi yw'r ail hynaf o bedwar o blant. Yr ydym yn dod o grŵp lleiafrifoedd ethnig H'Roi.

Cydnabyddiaeth y llun: © Young Lives/Nguyen Quang Thai a Trinh Van Dang

Roedd yn rhaid i mi roi'r gorau i'r ysgol reolaidd ym mlwyddyn 6 gan nad oedd gan fy rhieni ddigon o arian i dalu'r ffioedd. Er bod addysg gynradd am ddim yn Fiet-nam, mae nifer o ffioedd ychwanegol. Mae llawer o blant yma'n gadael yr ysgol uwchradd am nad yw eu rhieni'n gallu fforddio ffioedd yr ysgol na threuliau eraill, neu am eu bod yn byw'n rhy bell o'r ysgol ac nad oes ganddynt unrhyw fath o gludiant, neu am fod yn rhaid iddynt weithio yn y caeau ac felly maent yn mynd ar ei hôl hi gyda'u gwaith ysgol

Rydym yn byw mewn tŷ eithaf bach gyda dwy ystafell: ystafell fyw ac ystafell wely. Mae adeilad traddodiadol arall y tu ôl i'r tŷ, gyda chegin ac ystafell wely, lle rydym yn treulio'r rhan fwyaf o'n hamser. O flaen ein tŷ mae ffynnon. Nid oes gennym fwrdd na chadeiriau ac nid oes unrhyw drydan yn ein tŷ ni. Mae cyflenwad trydan yn ein pentref ond ni allwn fforddio'r cysylltiad. Rydw i'n breuddwydio am gael trydan gartref un diwrnod.

Rydw i'n gweithio ar fferm y teulu yn ystod y dydd ac yn mynd i'r ysgol nos rhwng 7.00pm a 9.00pm ar nos Fawrth, nos Iau a nos Sadwrn. Rydw i bellach ym mlwyddyn 9. Ar y fferm rydw i'n helpu â'r gwartheg a thorri glaswellt iddynt ei fwyta. Rydym yn berchen ar tua hectar o dir ac rydym yn tyfu reis, ffa, casafa a gwenith.

Pan nad wyf yn gweithio neu'n astudio, rydw i'n gofalu am fy mrodyr a'm chwiorydd iau, gan gynnwys fy mrawd iau sy'n fabi. Rydw i hefyd yn helpu fy mam gyda'r gwaith tŷ. Rydw i'n golchi'r dillad ac yn coginio. Rydw i'n treulio rhywfaint o fy amser rhydd gyda fy nghefneder, sy'n byw drws nesaf i ni.

Mae ein teulu'n iach ar y cyfan, sy'n beth da gan fod y clinig agosaf bum cilomedr i ffwrdd ac mae'r ysbyty agosaf naw cilomedr i ffwrdd. Nid yw'r ffordd i'r clinig a'r ysbyty yn dda iawn felly gall fod yn anodd cyrraedd yno. Mae plant dan chwech oed yn cael triniaeth am ddim yn y clinig ac mae fy mam yn mynd â'm brawd a'm chwaer iau yno i gael archwiliadau rheolaidd. Mae meddygon preifat yn yr ardal ond dydw i ddim yn adnabod llawer o bobl sy'n eu defnyddio. Rydym hefyd weithiau'n defnyddio meddyginiaethau a meddygon traddodiadol. Mae dau o iachawyr traddodiadol yn ein pentref. Does dim rhaid i ni dalu unrhyw beth i'r iachawyr – rydyn ni'n rhoi cyw iâr neu borc iddyn nhw.

Dymuniadau ar gyfer y dyfodol

Periw

Fy nheulu a mi

Astudio, bod yn well person bob dydd, gwthio fy hun i gyflawni fy holl uchelgeisiau.

Ein bod oll yn iach a bod gennym bopeth y mae arnom ei angen yn ein pentref.

Cyflawni rhagor o ran fy astudiaethau fel y gallaf barhau â'm haddysg, a bod yn fwy parod ar gyfer bywyd.

O ran fy nheulu, hoffwn gael tŷ wedi'i adeiladu o frics oherwydd ar hyn o bryd mae ein tŷ wedi'i adeiladu o wellt. Hefyd, hoffwn ragor o fwyd ar gyfer fy mrodyr a'm chwiorydd a dillad ar gyfer fy nheulu pan fydd hi'n oer. Hoffwn hefyd pe na fyddai'n rhaid i'm teulu brofi tloedi.

Parhau i gyflawni yn yr ysgol fel y gallaf symud ymlaen i'r coleg a bod yn fwy parod ar gyfer yr hyn y byddaf yn ei wneud yn fy mywyd.

Fy nghymuned

Dim troseddu a chymdogaeth lân.

Cae pêl-droed.

Mwy o ddiogelwch, mwy o heddlu.

Eglwys, a mwy o feddygon.

Hoffwn gael trydan, dŵr a draeniau oherwydd nid oes gennym unrhyw un ohonynt.

Periw

Mwy o gynnydd ... llai o droseddu, mwy o arian ar gyfer addysg ... llai o blant sy'n byw mewn tloedi.

Cyfarfod i siarad am sut y gallwn wneud ein gwlad yn wlad well. Gwell bwyd ar gyfer pobl dlawd.

Dim llygredigaeth.

Tai a bwyd ar gyfer y bobl y mae arnynt eu hangen. Dim troseddu na llofruddiaethau.

Mwy o ysbytai a mwy o ddiogelwch.